

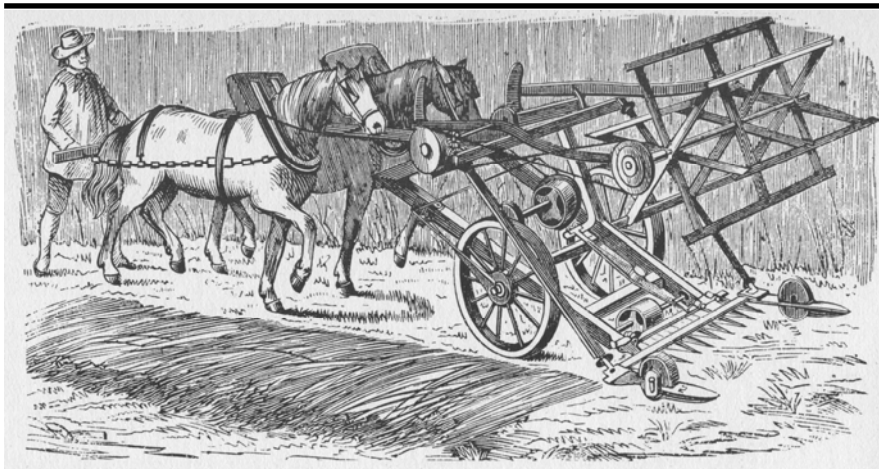
Arkiv Nyt

Nyt fra Vinderup Egnshistoriske Arkiv

Nr. 20

August

2004

Den første brugbare mejemaskine blev konstrueret af den skotske præst Bell i 1828. Den var omtrent lige så primitiv som oldtidens mejemaskiner på de romerske storgodser.

Der fortælles lidt om mejemaskiner i Danmark på

Side 16

Christian Hus

I et hjørne af Sevel kirkegård står der nogle af de gravsten, der bliver til overs, når gravsteder sløjfes. Et af dem er det viste over J. Chr. Jensen, der i daglig tale kaldtes "Christian Hus".

Ham fortælles der om på

Side 8.

Sevel Sygekasse

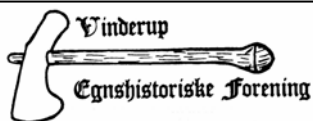
Side 4

Stortyven fra Djeld - - i 1911

Side 12

Jeg har ikke tid....

Side 15

Vinjes Torv 1, 7830 Vinderup. Tlf: 97 44 29 98

Hjemmeside: www.lokalarkiver.dk/vinderup

Email: arkivet-vinderup@guldbaek.net

Åben: **Mandag 19-21 Onsdag 14-16 Fredag 10-16**

Bestyrelsen

Formand

Søren Møller, Pilevang 1, Sevel Tlf. 97 44 84 41

Næstformand

Karen Nielsen, Vindelevgaard 115, Vinderup Tlf. 97 44 36 01

Kasserer

Hans Peter Christensen, Østparken 10, Ejsing Tlf. 97 44 62 78

Sekretær

Daniel Kristensen, Nautrupvej 18, Sevel Tlf. 97 44 80 57

Ninna Weis, Birkevej 1, 7830 Vinderup Tlf. 97 44 15 14

Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup Tlf. 97 44 10 75

Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4, Vinderup Tlf. 51 28 85 54

Faste udvalg

Arkivudvalg

Fmd. Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4, Vinderup Tlf. 51 28 85 54

Hans Peter Christensen, Østparken 10, Ejsing Tlf. 97 44 62 78

Søren Møller, Pilevang 1, Sevel Tlf. 97 44 84 41

Ninna Weis, Birkevej 1, 7830 Vinderup Tlf. 97 44 15 14

Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup Tlf. 97 44 10 75

Mødeudvalg

Fmd. Karen Nielsen, Vindelevgaard 115, Vinderup Tlf. 97 44 36 01

Daniel Kristensen, Nautrupvej 18, Sevel Tlf. 97 44 80 57

Søren Møller, Pilevang 1, Sevel Tlf. 97 44 84 41

Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup Tlf. 97 44 10 75

Daglig leder

Bodil Møller, Pilevang 1, Sevel Tlf. 97 44 84 41

Arkiv Nyt

Udgives af Vinderup Egnshistoriske Forening, Vinjes Torv 1, Tlf. 97 44 29 98

Redaktør: Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4 Tlf. 51 28 85 54

Alle bidrag til bladet sendes til ovennævnte eller Arkivet.

Tryk: Ellgaard Tryk, Langgade 35, Hogager Tlf. 97 46 82 23

Oplag: 300 stk.

Fra foreningen.

Ny bestyrelse.

Vinderup Egnshistoriske Forening holdt ordinær generalforsamling på Arkivet onsdag d. 24. marts.

På valg til bestyrelsen var Mette Elkjær, Christian Vestergård, Daniel Christensen og Kurt Guldbæk. Mette og Christian ønskede ikke genvalg; i deres sted blev Ninna Weis og Gustav Lind valgt. Både Daniel og Kurt blev genvalgt.

Den nye bestyrelse konstituerede sig på et bestyrelsesmøde d. 13. april. Sammensætningen af den nye bestyrelse ses på side 2.

Vi 'gamle' i bestyrelsen vil gerne takke Mette og Christian for en stor indsats til foreningens gavn. Samtidig skal der lyde et velkommen til Ninna og Gustav med ønsket om et frugtbart samarbejde i de kommende år.

Udstilling.

Som bekendt er der adskillige 100-års jubilæer i Vinderup by i det kommende år. Dette foranlediger, at vi så småt er gået i gang med at forberede en udstilling om stationsbyen Vinderup, som skal åbnes efter nytår.

I den forbindelse vil vi gerne efterlyse personer/foreninger, der har lyst til at deltage i opbygningen af udstillingen, enten med ideer eller praktisk hjælp.

Skulle I være interesseret, kan I henvende jer til Bodil.

Nyt program til Arkivet.

Til at holde styr på vore arkivalier har vi et PC-program, der hedder Arkibas. Dette program er efterhånden af ældre dato og giver ind imellem nogle problemer. SLA (Sammenslutningen af LokalArkiver) har udviklet en afløser, der bl.a. benytter internettet til at opbevare vore data. Dette løser bl.a. opgaven med sikkerhedskopiering af det gemte. Desuden giver det nye program på længere sigt mulighed for, at alle tilsluttede arkiver kan kigge i hinandens databaser og derved få indsigt i, hvad der gemmer sig på andre arkiver.

En overgang til Arkibas 4 er imidlertid ikke gratis, der er ud over anskaffelsesprisen på ca. 4.000-5.000 kr en årlig driftudgift på ca. 8.000 kr.

På grund af de store driftudgifter ser vi os i øjeblikket ikke i stand til at skifte til Arkibas 4, men bestyrelsen arbejder stadig på at finde en løsning.

Aviser.

På Arkivet har vi filmruller med Holstebro Dagblad fra starten sidst i 1800-tallet indtil 1939. Ligeledes har vi bøger med Vinderup Avis, dog først fra sidst i 1960-erne. Dette efterlader et hul på adskillige år, som vi jævnlige mærker.

Det ville være rart, om vi blot kunne købe de manglende årgange, men prisen for en årgang af Holstebro Dagblad ligger i omegnen af 1.000 kr til 1.500 kr, så det er ikke noget, vi uden videre farer til at købe.

Kurt Guldbæk

Sevel Sygekasse

Den 18. februar 1944, altså for godt 60 år siden, holdt Sevel Sygekasse sit 50 års jubilæum i Sevel Forsamlingshus. På trods af de vanskelige tider der sidst i krigen var ca. 150 mennesker mødt op til jubilæumsfesten.

En sådan begivenhed kræver naturligvis en til lejligheden digtet sang, og den manglede man da heller ikke. Hvem der har forfattet den fremgår ikke, men de nationale strømninger blev tilgodeset ved at benytte melodien til 'Den danske sang er en ung, blond pige'.

Vi mødes atter for ret at feste
paa Sygekassens halvtreds Aars Dag.
Af danske Love den er den bedste,
fordi den tjener saa god en Sag,
thi Fattigfolk, der af Sygdom plages,
var henvist før til Kommunens Hjælp,
Nu Mand af Ære kan se det dages,
ved Kassens Hjælp han kan hjælpe sig selv.

Et "Apotek" har vi også faaet
med alskens Draaber og Salver snart,
og hvis en enkelt Ting er udgaaet,
saa henter Madsen det i en Fart.
Vor Sygepleje er godt i Gænge,
en Sygeplejerske gaar omkring
og hjælper syge i deres Senge,
ser om der mangler dem nogetting.

En Række Mænd ud af Sognets gode
har gjort et Arbejde, godt og stort,
vi derfor skylder dem Tak tilhove
og mindes dem, der er gaaet bort,
fordi de som Pionerer vakte
en Folkestemning for denne Sag,
der over hele vort Danmark rakte
og endnu varer til denne Dag.

Det eneste, som endnu vi rester,
Er Sygehuset – det kommer vel,
naar Sevel By kan faa Købstadsretten,
maaske vi ikke faar se det selv.
Men indtil da maa i Bil vi rejse
til Holstebro med det store Hus,
med mange Læger og Sygeplej're,
omend det virker paa os som Gus.

En dygtig Læge vi fik til Byen,
en Mand vi alle kan synes om,
kun mener vi, at lidt over Skyen
D'Herrer Lægers Betaling kom.
Og Jord'mor har vi, saa vore Kvinder
ej mangler Hjælp, naar de Tiden naar.
I vor Kommune man derfor finder
det værd at leve for stor og smaa.

Et Leve vi vil til Slut udbringe
For Sygekassen i Sevel Sogn
og ønske, at den maa leve længe
til Hjælp for Mennesker i vort Sogn,
der trænger Hjælp imod Sygdoms Plage,
hvis Dag og Nat er som Aaret lang,
saa de kan atter faa gode Dage.
Dermed vi ende vil denne Sang.

Der er ingen tvivl om, at man var glad og stolt af sin forening; man har drevet det vidt!

Når man lufter visionerne for fremtiden med eget sygehus er det dog ikke uden en vis ironi; man skal bare lige have købstadsrettighederne på plads først.

Alt var dog ikke idyl, der var problemer med økonomien: D'herrer læger var for dyre.

Men hvem og hvordan startede det hele?

Her vil jeg citere lidt fra Anton Nielsens formandsberetningen ved jubilæet i 1944:

Rids af Sevel Sygekasses Historie gennem 50 Aar.

Vi er her samlet for at fejre Sygekassens 50 Aars Jubilæum. Det er en Milepæl, vi passerer, og vore Tanker vender ved denne Lejlighed tilbage til de Mænd, der for 50 Aar siden samledes i Sevel Skole for at oprette denne Sygekasse. Af Kassens Stiftere er ingen levende, men vi vil med Tak mindes disse Mænd og bevare deres Minde.

Angaaende Kassens Start oplyser Forhandlingsprotokollen ikke ret meget.

Den 4. Februar 1894 afholdtes et Møde i Sevel med Chr. Rolandsen, Hvidemose, som Taler. Mødet resulterede i, at der nedsattes et Udvalg, der skulde søge oprettet en Sygekasse. Den 18. Februar sammekaldtes til stiftende Generalforsamling i Sevel Skole.

Til Formand valgtes Jens Peder Jensen¹⁾, Trandumskovby. Til Bestyrelsen valgtes Johannes Linde, Sevelskovby, Jens Espersen, Hedegaard, Marinus Hougaard, Jattrup, Murer P. Mikkelsen, Sevel, Linder Kristensen, Djeld, N. Madsen, Thejlgaard, Trandum, og Peder Hofmansen, Trandum.

Vi har kun 2 Medlemmer, som har været med fra Stiftelsen, Linder Christensens Enke og Mads Lindes Enke. De er indbudt her i Aften som Gæster.

Jens P. Jensen fungerede som Formand og Kasserer i 9 Aar til Januar 1903. Ved et Bestyrelsesmøde den 12. , Januar valgtes J. Lyby²⁾ til Formand og Kasserer.

Han var Kassens Formand i de følgende 13 Aar. I 1918 valgtes han til regnskabskyndig Revisor.

Ved et Bestyrelsesmøde, som afholdtes 7. Februar 1916 valgtes Jens Haaning³⁾ til Formand og Kasserer. Han var Kassens Formand de følgende 18 år. Ved Generalforsamlingen den 3. Marts 1934 deltes Formand- og Kassererposten, og St. Nyboe valgtes da til formand. Jens Håning fortsatte som kasserer.

Ved Generalforsamlingen d. 20. Februar 1938 valgtes Anton Nielsen, Djeld, til Formand.

Jens P. Jensen, Sevel.

J. Lyby, Sevel.

Jens Haaning, Sevel.

1. Januar 1937 fratraadte Jens Haaning som Kasserer efter 21 Aars for-tjenstfuld Arbejde i Kassens Tjeneste. 1. Januar 1937 antoges vor nuværende Kasserer Jens Chr. Poulsen. Ved Kassens Start var der 132 Medlemmer, i 1904 var der 298 Medl., i 1914 686 Medl., i 1924 1068 Medl., i 1934 1309 plus 24 bemidlede og 17 med hvilende Medlemsret, i 1944 1480 nydende, 43 bemidlede og 65 bidragsydende Medlemmer.

Vi har ikke på Arkivet protokollerne fra Sevel Sygekasse, så resten af historien må sammenstykkes af avisudklip.

I 1953 kan J. Lyby fejre sit 50 års jubilæum i sygekassens tjeneste. Han er da regnskabskyndig revisor.

Anton Nielsen, der valgtes til formand i 1938, holder 25 års jubilæum som formand i 1963.

Så kommer vi frem til 1970, hvor kommunesammenlægninger også var aktuelle. Da blev Ejsing, Handbjerg, Ryde, Sahl og Sevel sogne lagt sammen til det nuværende Vinderup Kommune. Det betød endeligt for de forskellige sognes sygekasser, loven levede kun plads til én statsanerkendt sygekasse i hver kommune. De fem sognesygekasser samles i Vinderup Sygekasse.

Denne fortsætter frem til 1973, hvor sygekasserne blev overtaget af staten.

Som nævnt i sangen havde Sevel formået en læge til at bosætte sig i Sevel. Det var A.R. Welter, der startede i Sevel 19. maj 1942. 1. juli 1949 blev han afløst af Axel Revenfeld, som fortsatte i næsten 20 år til 1. april 1969.

Den historiske udvikling frem mod sygekasserne.

I "Jubilæumsskrift 1904-1929" skriver direktør for sygekassevæsenet L.P. Borbjerg om udviklingen indtil sygekasseloven af 1892.

Allerede i middelalderens gilder har man en første oprindelse til en slags sygekassevæsen, idet gildeskråerne forpligtede gildebrødrene til at komme hverandre til hjælp i livets vanskeligheder, herunder sygdom. Gilderne afløstes senere af håndværkslaugene, som faglige sammenslutninger.

Det offentlige trådte første gang til i 1623, da Københavns Magistrat indføjede bestemmelser i murerlaugets vedtægter, om fast bidrag som skulle ydes til sygeforsikring.

Efterhånden knyttedes sådanne bestemmelser om syge- (og begravelses) hjælp til adskillige håndværkslaug i hovedstaden og provinsbyerne. Dette var nærmest en tvungen forsikring, men bortset herfra var der til midten af 1800-tallet ikke tale om nogen egentlig sygeforsikring her i landet.

Efter laugsvæsenets ophævelse 1857 og ganske særlig efter krigen i 1864 oprettedes derimod mange frivillige, private syge- og begravelseskasser. Disse kasser støttedes såvel af håndværkere, som af den mere velstående befolkning. Der manglede imidlertid ethvert samarbejde mellem kasserne, f. eks. i spørgsmålet om flytning. Folk som flyttede fra en kasses område til en andens, måtte søge ny optagelse på almindelig måde. Imidlertid tog den frivillige bevægelse fat her. Den 26. august 1901 oprettedes landsorganisationen "De samvirkende Centralforeninger af Sygekasser." Kassernes virkeevne var imidlertid ret ringe, idet der savnedes økonomisk støtte fra det offentlige side. Der nedsattes kommissioner om sagen 1861, 1866 og 1875, -alle uden resultat. 1885 nedsattes en ny kommission, og på grundlag af denne kommissions betænkning, fremsætter indenrigsminister Ingerslev da i okt. 1888 lovforslag om statsanerkendte sygekasser. Lovforslaget vedtoges efter mange ændringer 1892 og blev stadfæstet 12. april 1892 som "lov nr. 85 af 12. april 1892 om anerkendte sygekasser".

Noter.

- 1) Jens Peder Jensen er født i Estruplund ved Randers 1844 og hustruen Ane Marie Kirstine Vestervig er født i Laurbjerg ved Randers 1855. Ægteparret kom til Trandum Skovby i Sevel 1882. Børnene, der alle er født i Sevel, er døbt med efternavnet Vestervig Jensen.
Familien drev landbrug og beboede ejendommen i Trandum Skovby, nuværende Trellevvej 13. Ejers og beboers nu af Lars Thomasen. GH.
- 2) Jens Lyby Christensen er født 1874 i Sahl, Viborg Amt. Han var handelsgartner, kom 1898 til Sevel sammen med Ane Lyby, enke, født 1820, slægtning til J.L.C. J.L.C. blev i Sevel gift med Ane Johanne Jensine, født 1877.
J.L.C. var i mange år medlem af Sevel Sogneråd, senest som formand, ligesom har i flere år var medlem af Ringkøbing Amråd. GH
- 3) Jens Haaning er født 1887 i Flade på Mors, og kom sammen med sin far til Får-bæk, da han var 6 år. Han døde i 1973.
Han blev uddannet mejerist og arbejdede på Skovlund Mejeri ved Vinderup, da han i 1911 søgte og fik en stilling som landpostbud i Sevel.
I 1912 blev han i Sevel gift med Mariane Nielsen, født 1890, død i 1927. Samme år blev han gift med svigerinden Petrea (1892—1948).
Fra 1916 til 1934 var han formand og kasserer i sygekassen, derefter frem til 1957 'blot' kasserer.
Desuden var han fra 1937 i 9 år medlem af Sevel sogneråd, deraf 5 år som formand.
Samtidig var han referent til Skive Folkeblad, hvortil han også skrev mange artikler om gamle dages hændelser. KG

Christian Jensen, 'Haldsminde', Sevel

Christian Jensen er født i Hald den 29 juli 1887 i Sevel. Forældrene var Ane, født Nybo Pedersen fra Damgård i Sevel og Johannes Jensen, 'Hald'.

Moderen døde da Christian var otte-ni år. Måske var det årsagen til at Kristian ikke fik meget ud af skolegangen og derfor blev betragtet som ikke helt udviklet på sin åndsevne og var for mange at betragte som en 'orginal'.

Af samme grund blev han udnyttet ved at skulle arbejde på gården derhjemme hos faderen fra han var ganske lille. Sådan formedes hele hans liv.

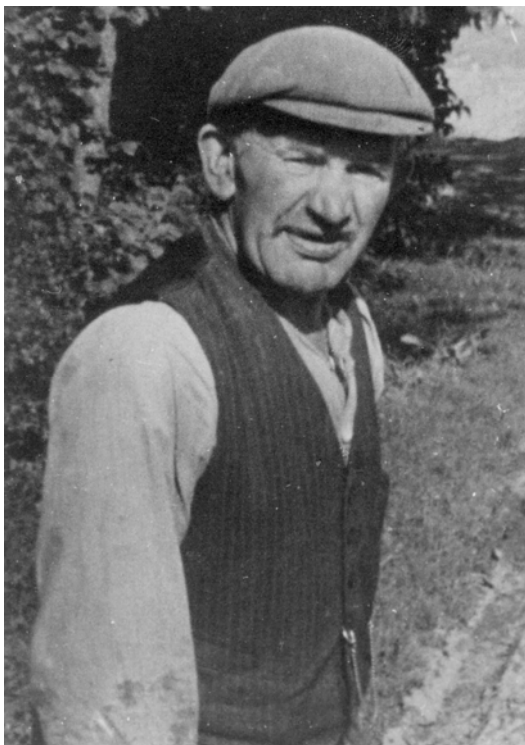
Faderen giftede sig igen, denne gang med en søster til sin første kone. Hun var blevet enke i Råe i Sevel.

I 1927, da søsteren Johanne og hendes mand Jens Peder Buskov overtog gården 'Hald', byggede faderen huset på Nautrupvej kaldet 'Haldsminde'. Christian og faderen, som da var blevet enkemand igen, flyttede ind i huset. Efter et årstid døde faderen og Christian arvede huset. Dette hus var han meget stolt af, han gentog gerne: "det er mi hus".

Christian havde herefter flere husholdersker, nogle af dem udnyttede hans økonomi, så hans formynder måtte gribe ind. Ved siden af huset havde han også en lille formue, men denne tillod formynderen ham ikke at bruge af.

Ellers blev hans arbejde om foråret at stå i bøndernes mødding og læsse møg den ene dag efter den anden. Dernæst, i maj, var det tørvemosen som han sled i, det var med at trække tørv op.

Når hans arbejde var på gårdene, kom han gerne ved halv syv tiden, da var man igang med morgenmalkning, og så blev Christian sat til at muge ved grise og køer, inden der skulle spises davre (morgenmad). Men så kunne han også sætte en stor tallerkenfuld havregrød, eller

Christian i sine senere år

hvad der var skik at få i det pågældende hjem, til livs.

Var det mosen man skulde i, blev der pakket en stor madkurv, og næsten altid var der kolde byggørød med "surørød". Det første man gjorde, når man kom til mosen, var at sætte mælk og andre drikkevarer i et mosevandhul, så det kunne holdes kølig.

Ind imellem hakkede han roer, det var omkring grundlovsdag. Det var noget, Christian så hen til, for den eftermiddag skulle "vi unge have fri", som han udtrykte sig. Han tog til grundlovsfest på Rydhave, sådan som de unge altid gjorde dengang. Når der så blev leget sanglege, var der mulighed for at komme tæt på pigerne og han kunne se så hjertens glad ud. Senere på dagen kunne han falde i og komme i de unge mænds selskab, det kunne resultere i, at de fik ham til at give omgange med det resultat, at han blev lidt påvirket, hvad han ellers aldrig brugte. Dagen efter måtte den bondemand, som han skulle hjælpe, selv over til huset og få ham op.

Dernæst kom høsten; det var dengang der skulde bindes op efter slåmaskinen - det var altid det strenge arbejde, som han blev sat til. Men så måtte der også en ordentlig kadus skråtobak til så det løb ud af mundvigerne - godt dypet i tobaksaske.

Daglønnerne var ikke stor; hvis han forlangte for meget, blev betalingen nogen steder den, som bonden ville betale; der var ingen steder, han kunne anke. Så kunne han også blive gal på vedkommende, men han turde ikke sige ham imod.

Ellers var det alt det forefaldende arbejde, som han blev sat til, såsom at dække roekulerne til om efteråret. Og når der skulde køres roer ind om vinteren i frost og sne, blev der sendt bud efter Christian, det kunne være hårdt at hakke i den frosne jord og altid være kold.

Om vinteren skulle han også slå lyng til kraturerne, han måtte gerne flere dage i træk afsted på heden. Christian havde tit sit ur oppe af sin vestlomme, og blev han spurgt om hvad klokken var, sagde han gerne "do ka li sjel sir" - han havde nemlig vanskelig ved at kende klokken, hvis det ikke lige var på hele time.

Christian var i almindelighed en stabil kirkegænger, hans plads var altid under "æ himmel" under pulpituret - orglet og han sang godt uden altid at følge kirkesangen helt.

Da Christian blev ældre og vel plaget af gigt, fik han fast arbejde i fødegården Hald hos søsterdatteren Anna og hendes mand Johannes. Det blev for ham et bedre liv, da det så var afvekslende arbejde. Han spiste altid sammen med familien, det blev en mere hjemlig tilværelse for ham, hvor arbejdstempoet blev nedsat; det blev en god tid for ham.

Da han var slidt op og ikke længere kunne klare arbejdet, fik han nogle få år på Sevel Alderdomshjem, der nød han sine sidste år, inden han døde i juni måned i 1964, knap 77 år gammel. Han blev begravet på Sevel kirkegård .

I Holstebro Dagblad 4. juni 1964 kunne man læse følgende mindeord:

Dødsfald i Sevel

Så er en af Sevels - mit fødesogns - særegne skikkelser gået bort. Kristian Jensen (Hald) er ikke mere. En af de rigtig gamle, en rigtig "slider" med et humør, som enhver kunne misunde ham. Mangen læs møg eller tørv har han trukket op. I en hel menneskealder har han altid arbejdet hårdt - for en måske alt for lille dagløn. Alle havde bud efter ham. Skønt ikke født med det helt store talent var han en af dem, hvem velfærdsstaten har meget at takke for.

Jeg tror, at på den dag, hvor vi alle skal samles, vil blive sagt: "Vel, du gode og tro tjener, du var tro og lidet. Jeg vil sætte dig over meget, gå ind til Herres glæde."

Æret være hans minde.
Mejrup den 4. juni.
Folmer Rud Mikkelsen.

Johannes Mikkelsen

Familien i Hald omkring 1906.

Billedet til venstre viser familien i Hald omkring 1906. Oprindeligt har det nok været dobbelt så stort, det ser ud til, at Johannes Jensen Hald's kone og alle familiemedlemmer på hendes side er klippet væk.

Som fortalt i beretningen om Christan blev hans fader Johannes gift to gange.

Johannes's anden kone var en søster til hans første kone Maren Nybo Jensen. Søsteren hed da Ane Andersen og var enkekone i gården Råe.

Ved dette giftermål kom Johannes også i besiddelse af denne gård, og straks efter brylluppet flyttede Ane ind som kone på gården Hald. Johannes overlod Råe til sin søn Jens, selv om den nok rettelig burde være overtaget af en af Ane's børn, men sådan gik det ikke. Der blev i hvert tilfælde derefter set skævt mellem de to familier, og det kan måske forklare bortklipningen af den ene familiedel.

Personerne er:

1. Johannes Jensen Hald, fader til 2, 3, 4, 5, og 6.
2. Peter Chr. Pilgård Jensen, gift med 9 Cecilie
3. Jens Hald (Jensen), gift med Katrine Hald (fra Ø.Skovlund)
4. Ane (Hald), gift med 8 Poul Michael Mikkelsen
5. Johanne (Hald), gift med Jens Peder Buskov
6. Christan Hald (Hus)

De med R mærkede personer (uden hoved) er så vidt vides af Råe-familien.

Det kunne være sjovt, om der er nogen, der har et komplet billede.

Så kan vi måske få opklaret i hvilken anledning billedet er taget, og hvem resten af personerne er!

KG

Stortyven fra Djeld - - i 1911.

En begivenhed i landsbyen Djeld for snart 100 år siden blev anledning til megen omtale i aviserne landet over, og i eksempelvis Holstebro Dagblad blev det til hele 23 artikler - små og store - i løbet af et års tid.

Natten mellem den 11. og 12. juli 1911 blev der begået et usædvanligt frækt og dristigt indbrud i Djeld Vareindkøbsforening, hvor et pengeskab blev tømt for op mod 4.000 kr., hvilket dengang var et anseligt beløb. Tyven var gået ind gennem et vindue i butikken, og i kontoret havde han dirket jernpengeskabets dør op med værktøj, stjålet hos den lokale smed og snedker.

Forretningens uddeler Chr. N. Bang havde sovekammer i modsatte ende af huset og havde intet hørt, men tyveriet er muligvis begået efter midnat. Det vindue, som tyven har benyttet, vender ud mod gaden, der bor folk på den modsatte side af vejen, så tyven har vist usædvanlig frækhed ved at begå indbrud i den lyse sommernat. Tyveriet blev straks meldt til herredskontoret i Holstebro. Man havde ikke tyveriforsikret, så tabet var føleligt.

Dagen efter melder avisen, at alt tyder på, at tyven er lokalkendt, og politiet mistænker en smed, som indtil februar arbejdede i smedien i Djeld. Han har senere boet i Skive og været i konflikt med politiet. Det viser sig dog siden, at han har et sikkert alibi.

Der går nu nogle dage, hvor politiet arbejder ihærdigt på egnen. Blandt andet forespørger man på Hagebro Kro, om der har været mistænkelige personer, og kroejner Rostgaard kan oplyse, at en fordægtig person har været på kroen i nogle timer en af dagene før indbruddet.

I Skive anholdes den 22. juli en mistænkelig person, som føres til påvisning på kroen og genkendes af personalet. Han påstår imidlertid at have boet på Paladshotellet i København, da tyveriet i Djeld blev begået, men en telegrafisk forespørgsel på hotellet viser, at det er løgn. Den anholdtes navn skal være Ferdinand Andersen, men han vil ikke ud med, hvor han er født. Først påstår han, at det er i Sinding sogn, siden, at han er født i Amerika og derfor ikke taler så godt dansk. Han føres så til arresten i Holstebro, hvor han kommer i forhør, men uden at komme med nogen tilståelse. Han smilede overlegent af det hele og morede sig fortræffeligt over, at politiet ikke havde klare beviser. Det var ikke hans sag at få tyveriet opklaret, og hvis politiet kunne bevise, at han var tyven, skulle han nok være mand for at bevise det modsatte, sagde han.

Det var ørkesløst for politiet at presse noget positivt ud af tyven, men den 27. juli bliver han identificeret som Ferdinand Andersen, født i Ørre, og han har efteråret før stjålet et større beløb hos en købmand i Vorgod, men nægter tyveriet i Djeld. Den 14. august om aftenen finder nogle børn i en kornmark nogle alen fra vejen fra Djeld til Hagebro en pengekasse fra indkøbsforeningen i Djeld, men Ferdinand nægter stadig at være tyven.

Her havde Djeld Vareindkøbsforening i 1911 til huse.

Den 22. august beretter avisen, at Ferdinand har forsøgt at flygte fra arresten, men da politiet anser ham for at være en meget farlig person, blev flugten forpurret. Men så fik arrestanten tilsyneladende et anfald af sovesyge. Han lagde sig til at sove en lørdag aften og var ikke til at vække søndag morgen, hvorfor man tilkaldte distriktslægen, der undersøgte fyren, men ikke fandt tegn på sygelighed. Ferdinand sov da hele søndagen samt mandag helt til kl. 18 uden at få noget at spise. Man har ham mistænkt for, at han simulerer, fordi han muligvis hellere vil overføres til sygehuset, hvor han kan få en bedre behandling og lettere kan flygte fra.

Ved en generalforsamling i Djeld Vareindkøbsforening den 16. september blev det vedtaget, at uddeleren skal bære tabet af de 1.000 kroner, foreningen resten af de ca. 4.000 kr., hvis pengene ikke kommer til veje.

Ferdinand opgav at slippe ud af arresten, men prøvede at tage sit eget liv ved at puste gaslyset ud, men det blev hurtigt opdaget. Politiet kom til den anskuelse, at han måske var abnorm, og 13. november blev han overført til Århus Sindssygeanstalt til observation i tre måneder.

Trods intens overvågning lykkedes det ham dog at flygte den 15. januar kl. 7 1/2 om aftenen. Han fik tilladelse til at komme på w.c., og en opsynsmand blev posteret uden for døren imens for ikke at tabe ham af syne. Da han efter 2 minutter ville kigge til Ferdinand, var denne borte. Rummets eneste vindue af jern var løsnet, så en person kunne slippe igennem, og fangen var borte. Han havde sikkert haft noget værktøj og gjort et forberedende arbejde i forvejen, og væk var han. Sindssygeanstalten lå i Vejlbj by uden for Århus, og Ferdinand blev straks eftersøgt af politibetjente og en sporhund, ligesom alle veje blev spærret. Hunden fulgte sporet til udkanten af Vejlbj by, men på grund af frosten tabte den sporet. Dagen efter blev en udvidet politistyrke sat ind, og der var vagt ved vejene til Århus. Ferdinand var kun iført bluse, bukser og et par sivsko, og man formodede, at han ville ekvipere sig ved indbrud i en ubeboet villa. Muligvis ville han flygte til Amerika.

Hans billede og signalement blev rundkastet til politiet i hele landet, og flugten vakte stor opmærksomhed i folks bevidsthed, og Ferdinand blev sat i forbindelse med snart sagt ethvert tyveri i Danmark. Men den 10. april gik det galt for

Ferdinand, der blev pågrebet i Tvede ved Randers. To betjente fra Randers skulle til en skovauktion, kørte på cykel og mødte i Tvede to mænd, hvoraf den ene af politiet blev genkendt som Ferdinand. Han snakkede udenom og fortalte, at han var tjenestekarl på Støvringgård, men betjentene truede ham med at tage ham med til afhøring i Randers. Resolut sprang Ferdinand over grøften og løb ud over markerne, og betjentene bagefter.

Ferdinand var en god løber og søgte ud i uvejsomt terræn, men efter at have løbet en halv fjerdingvej med betjentene i hælene kom han uventet til en lille sø og kunne ikke undslippe ud til siderne. Han fortsatte da sit løb ud i søen og blev stående et stykke ude i vand til halsen. Betjentene ventede på bredden en hel time, men forsøgte så at hente ham ind i en pram. Ferdinand blev desperat, slog om sig med en barberkniv, han havde i lommen, og fik da også væltet prammen. Han blev dog overmandet, og efter at være kommet i land fik han et krampeanfald af opholdet i det kolde vand og virkede næsten livløs. Han blev ført til arresten i Randers, og politiet i Holstebro blev underrettet.

Dagen efter blev Ferdinand ført til Holstebro, og da eksprestoget rullede ind på stationen, var mange mennesker samlet på perronerne, i forhallen og ventesalene for at se den berømte stortyv. De mange mennesker gjorde Ferdinand stolt. Han havde et stort smil og spøgefulde bemærkninger til betjentene og sagde, at de mange folk snarere var udtryk for sympati end for modvilje.

Under afhøringerne herefter fortalte Ferdinand, at han havde opholdt sig i landsbyer omkring Randers, Århus, Skive, Viborg og Hadsund, og efter nogle dages forhør begyndte han at tømme sig. Den 21. april aflagde han over for politimester Bierfreund tilståelse om tyveriet i Djeld. På spørgsmålet, om han var tyven, svarede Ferdinand: Ja, naturligvis er det mig! Senere tilstod han to tyverier ved Mariager. Straks efter indbruddet i Djeld var han cyklet ned på Silkeborg-egnen og havde gravet pengene ned under et træ i en skov. Da han senere ville bruge pengene under flugten, kunne han imidlertid ikke finde skjulestedet.

Tilbage var nu at finde pengene, og betjent Olsen fra Holstebro blev nu sendt til Silkeborg-egnen. Her var han stedkendt og søgte i to dage efter Ferdinands anvisninger i Søholt Plantage ved Alderslyst, men uden resultat. Ferdinand blev så sendt til påvisning på stedet. Han blev i Silkeborg modtaget af en stor skare nysgerrige og var tydeligt smigret over den smukke modtagelse.

I skoven gik politiet rationelt til værks og gravede ved træerne efter Ferdinands anvisninger, og det lykkedes. Pakken med pengene, indsvøbt i papir og voksdug, kom til syne kun tre tommer under jorden, og publikum udbrød i hurraråb.

Den 1. juni blev Ferdinand Andersen idømt 2 års forbedringshusarbejde og senere overført til Vridsløselille. Om sine fremtidsplaner sagde han, at han måske igen ville over "den store sø", altså til Amerika. Hans videre skæbne melder historien intet om.

Daniel Christensen.

Jeg har ikke tid...

Det følgende kan nok med lidt ret kaldes 'lokumsprosa', da jeg første gang så det på et toilet på Sevel Kro.

Hvem der oprindeligt er ophavsmanden vides ikke.

MIN TIPOLDEFAR arbejdede 12 timer dagligt – også lørdag. Det var en arbejdsuge på 72 timer. Ved siden af passede han en have med et lille hus, var kasserer i skyttelaug, strålefører ved det lokale brandværn og tenor og nodeskriver i sangforeningen. Han klippede selv sine 6 børn, forsåede familiens fodtøj, kløvede 8 kubikmeter brænde til vinteren samt lavede det meste husgeråd selv.

MIN OLDEFAR var kommet ned på en arbejdsuge på 54 timer. Han overtog haven og var også strålefører. Ligeledes var han medlem af skyttelaug og i sangforeningen var han baryton. Men han havde ikke tid til at være kasserer og indskrænkede sig til 1 kubikmeter, fordi han var begyndt at fyre med kul. Husgeråd var noget, man købte.

MIN BEDSTEFAR arbejdede i 48 timer om ugen. Også han var havemand og medlem af skyttelaug. Men han havde ikke tid til sangforening og brandmandspjæt. Hans 2 børn gik til frisøren. Brændselshugst til vinteren? Nej, men han syslede med husflid.

MIN FAR er traditionstro og derfor medlem af skyttelaug – men han kommer der aldrig. Han har opgivet familiehaven. Den betaler sig ikke længere. Han har ikke hjemmевærende børn. Brænde og kul til vinteren? Næh, han har fået el-varme. Hvordan kan han ellers få tid til noget som helst i vor forjagede tid. Han arbejder trods alt 42 timer om ugen.

OG JEG – jeg har overhovedet ikke tid til noget. Ikke tid til at synge, højst lidt brummen, og slet ikke noget med frivillig tjeneste. Hvordan skulle det dog kunne lade sig gøre med en så opslidende og lang arbejdstid som 37 timer om ugen. Jeg overvejer at gå på efterløn for at tage mig af MIN SØN, der er ungdomsarbejdsløs.....

KG

Møder, arrangementer, ture m.m.

Hvor intet andet er nævnt, er mødestedet Arkivet, Vinjes Torv 1, Vinderup.

Ret til ændringer forbeholdes.

Se i øvrigt annoncer i Vinderup Avis.

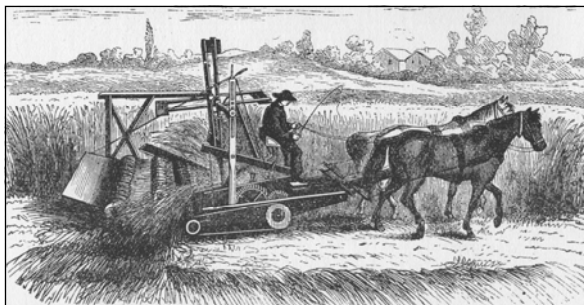
2004

Onsdag d. 20. oktober kl. 19.00	Aftentur til Skive Museum. Samkørsel fra Brugsens P-plads kl. 19.00. Pris pr. person kr. 25 Medbring kaffe
Onsdag d. 17. november kl. 19.30	Elin Stützer fortæller om sin slægt og den virkelige historie bag Blichers fortælling 'Messingjens' fra 'E Bindstouw'. Medbring kaffe
Onsdag d. 8. december kl. 19.30	Julemøde ved Gertrud Bangshøj. Medbring kaffe

2005

Onsdag d. 9. februar kl. 19.30	Martin Dåsbjerg fortæller om herregården Landting Medbring kaffe
-----------------------------------	--

Lidt om mejemaskiner i Danmark

Den første mejemaskine kom i brug i Danmark i 1852, men først i halvfjerdserne begyndte mejemaskiner at vinde indpas i nævneværdigt antal. Omkring firsernes begyndelse gik afsætningen i stå, og i det følgende tiår var der adskillige år, hvor ikke en eneste høstmaskine blev solgt i Danmark. I halvfemserne kom afsætningen igen, og denne gang stærkere end tidligere. Begge afsætningsbølger var en direkte følge af stigende arbejdslønninger i landbruget.

Fra "Dansk bondeliv i forrige århundrede" fra 1975